

یاد و آثار گلشیری جاودانه شد

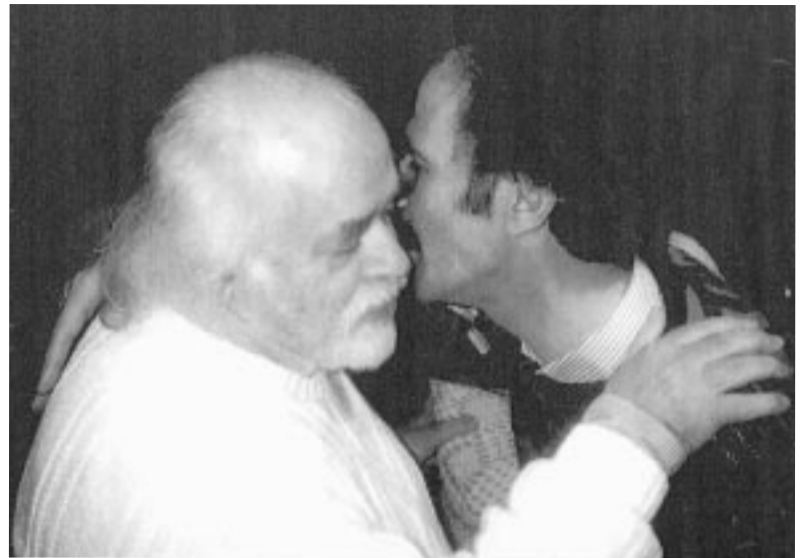
رضا

در پروراندن نسلی آگاه و بینا نسبت به نقد داستان ایران و جهان و یافتن جایگاه در خور اعتنایی در آن، بوده است. شهریار مندنی پور، داستان نویس ارزنده معاصر، از جمله شاگردان گلشیریست که آثار بسیار ارزنده‌ای به ادبیات داستان نویسی اضافه کرده است. گلشیری با دقت و جهد وافری، آثار داستان نویسان جوان را می‌خواند. نقد می‌کرد، و با آنها کوشش مشترک مداوم و پیگیری داشت که رشدشان دهد و بدینگونه

هوشنگ گلشیری، داستان نویس برجسته و متعهد، در سن ۶۳ سالگی به جاودانگی پیوست. فقدان او مسلماً ضایعه‌ای بزرگ برای ادب فارسی است، اما آثار او همراه با نام پرافتخارش همواره در پهنه‌ی فرهنگ ایران زمین جاوید خواهد ماند.

ادبیات داستانی ایران بدون شک هنوز تحت تأثیر بزرگ مرد، صادق هدایت، است. اما نسل بعد از هدایت کوشید که اصالت ویژه‌ای پیدا کند و در این

میان گلشیری نقش بسزائی داشت. نسل همدریف او، در دوره‌ای قلم بدست گرفتند، که اصالت محتوا به یک ایدئولوژی تبدیل شده بود. فرم، محتوا در هم آمیخته و معیار قضاوت ترقی خواهی یا واپس نگری نویسنده، بحساب می‌آمد. گلشیری در مقدمه‌ای که در

عکسی از گلشیری و صادق چوبک

مجموعه مقالات، «باغ در باغ»، که بتازگی منتشر شده، تلقی خود و هم نسل خویش را با زبان ایدئولوژیک مارکسیست، لنینستی، بخوبی تصویر کرده است. اگرچه گلشیری خیلی زود از این نوع برداشت ایدئولوژیک از ادبیات دوری جست، اما بسیاری از نویسندگان و داستان نویسان کنونی هنوز در چنبره این تفکر گرفتارند.

گلشیری سبک تازه‌ای را در داستان نویسی ابداع کرد. این شیوه تازه، علیرغم بهره‌گیری فراوان از آثار دیگر نویسندگان ایرانی و خارجی و علیرغم تأثیرپذیری شدید او از فالکنر، نوآوری‌هایی در داستان نویسی ایران بوجود آورد. داستان معروف «شازده احتجاب» که بعقیده اکثریت صاحب نظران، بهترین اثر گلشیری است و قطعاً در ردیف یکی از بهترین داستانهای ادبیات معاصر بشمار می‌رود، نشانگر این سبک و شیوه جدید است. یکی از ویژه‌گیهای گلشیری، کوشش بیگیر او در تربیت داستان نویسان جوان ایرانی است. کلاسهای نقد و بررسی داستان و شعر، حکایت تعهد و دغدغه‌های او

به یکی از برگزیده‌ترین داستان نویس آزادخواه جهان، تقدیم می‌شود. گلشیری عضو کانون نویسندگان بود و سخت فعال و کوشا در احیای مجدد آن.

داستان احضار، توقیف و تهدید به مرگ او از سالها پیش شروع شده بود. نام او در بالای لیست نویسندگان و روشنفکران محکوم بمرگ، قرار داشت و در جریان توطئه سقوط اتوبوس ۲۱ نفر نویسنده و روشنفکر، که از طرف باند مافیایی «سعید امامی» و شرکاء طرح ریزی شده بود، او نیز می‌بایست کشته می‌شد. نام گلشیری در تمامی نامه‌های اعتراضی نویسندگان به رژیم دیده می‌شد و سرانجام علیرغم همه موانع، او و همفکرانش، کانون نویسندگان ایران را احیاء کردند و گلشیری یکی از اعضای هیأت مؤسس آن بود. چند ماهی به آلمان رفت و ازطرف مؤسسه «هانریش بل» دعوت و استقبال شد، اما در تمام این دوران نه به «رادیکالیسم» کانون نویسندگان در تبعید درغلطید و نه به مجیز گویی

این و آن. معتدل فکر می‌کرد، معتدل زیست و معتدل مبارزه کرد و رنج و سختی‌های آن «مرز پر گهر» را به آزادیهای اهدایی غرب ترجیح داد.

تقریباً ۸ سال پیش، بعضی از ایرانیان مقیم این منطقه، شانس دیدار او را یافتند. در سخنرانی او، نه اغراق بود، نه توهم. شاید برخی از این نوع سخن گویی بوجد نیامده بودند، و منتظر نطق غزالی «افشاگرانه» او بودند! او بواقع تصویر راستینی از آثار خویش بود. حکایت دیدار او با صادق چوبک، یکی از مهمترین رویدادهای سفر او بود.

نوشته‌های او، گویای فکر و کلام و سبک اوست. از اینرو بخشی از آخرین نوشته‌اش را که در ماهنامه «کارنامه» شماره ۱۰ که بهمت و زحمت او انتشار می‌یافت، تقدیم ادب دوستان فرهنگ پروران و آزادیخواهان می‌شود. نام و آثار گلشیری در فرهنگ و ادب ایران جاودانه است.

چشم اندازهای داستان معاصر ایران

هوشنگ گلشیری

اما خط کلی همان است که در غرب تجربه کرده‌اند و یا دارند تجربه می‌کنند. الحاصل انگار باید گفت حرکت از فئودالیسم یا حتی شیوه تولید آسیایی به طرف جهانگیر شدن سرمایه‌داری است و بالاخره به طرف نوعی از عدالت اجتماعی که آن را اصطلاحاً سوسیالیسم در وجه عام آن گفته‌اند. این خط کلی را نه می‌توان دور زد و نه می‌توان از سر مرحله‌ای پرید. مثلاً شکست تجربه افغانستان نشان داد که نمی‌توان از جامعه‌ای با مختصات بیشتر عشیره‌ای جهش کرد به تساوای امکانات و یا حتی سوسیالیسم دولتی.

در این میان آنچه ما می‌توانیم بکنیم نوعی خرده فرهنگ ایرانی-اسلامی است در کلیت فرهنگ اسلامی که این خود باز خرده فرهنگی است نسبت به کلیت فرهنگ جهانی. یعنی مثلاً اگر بتوانیم کاری بکنیم همان کاری را خواهیم کرد که ادبای آمریکای لاتین کرده‌اند، یعنی اغلب ادبای آن با سورتالیسم همپا شدند و بالاخره در کنار رئالیسم تجربه شده در غرب رئالیسم جادویی را آفریدند که به ساده‌ترین تعریف ترکیبی است از رئالیسم و یا رئالیسم سوسیالیستی با روابط حاکم بر جادو و جادوگری آفریقایی و آیین‌های سرخ پوستی.

ادبیات جدید غرب در عرصه داستان البته تا آنجا که مابه آن دسترسی داشته‌ایم با دون کیشوت در اوائل قرن هفدهم شروع می‌شود و بعد با تجربه دفو و ریچارد دسون و فیلدینگ در قرن هفدهم و هیجدهم در انگلستان پی

قبل از هر چیز باید بگویم که در عرصه نقد من به چگونه گفتن می‌نگرم و نه از چه گفتن و یا چرا گفتن، یعنی اول از هر چیزی می‌بینم که یک متن مفروض با چه صناعت یا تکنیکی نوشته شده، آن گاه بر اساس نوع صناعت نویسنده می‌رسم به چگونگی ذهنیت نویسنده و روزگار او و سرانجام می‌رسم به آنچه هر نویسنده‌ای برای روزگار خود و پس از خود به یادگار می‌گذارد. پس برای من اول متن مطرح است و بعد نویسنده و بعد زمانه او و بالاخره رابطه متن و نویسنده با روزگار ما.

دوم اینکه ما به ناچار به خودمان و ادبیات مان از منظر و دستاوردهای غرب می‌نگریم، یعنی حتی وقتی داریم فرهنگ غرب را نقد می‌کنیم باز در متن ادب غربی هستیم. انگار که می‌خواهم بگویم ما به ناچار دنباله همان خطی حرکت می‌کنیم که با رئناسس شروع می‌شود و می‌رسد به ادبیات کلاسیک غربی، به رمانتیسیسم و رئالیسم و ناتورالیسم و سمبولیسم و سوررئالیسم و بالاخره ادبیات مدرن اواخر قرن نوزدهم و اوایل این قرن، و بالاخره جریان سیال ذهن و رمان نوفرانسوی‌ها و رئالیسم جادویی نویسندگان آمریکای لاتین و بالاخره ادبیات پست مدرن همین سال‌ها.

این حرف البته به این معنا هم هست که انگار حرکت کلی ادبیات جهانی همان است که غرب پیموده و یا مهم‌ترین انگار مسیر جوامع بشری بر همان راهی است که غرب رفته است. شکست تجربه شوروی و حتی چین و یا مثلاً وقایع این سال‌ها در جوامع اسلامی ظاهراً نشان می‌دهد که گرچه جوامع بشری مختصاتی ویژه دارند،

سفارش انواع مبلمان مشهورترین کمپانیهای اروپائی و آمریکائی پذیرفته می‌شود

Quality Brand Name Furniture

با قیمت‌های استثنائی

با قیمت‌های استثنائی

Sherman D's Furniture
(925) 681-2404
1673 Willow Pass Rd.
Concord, CA 94520 (Park & Shop Center)

Tuscany Home Furnishings
(916) 483-1092
3236 Auburn Blvd.
Sacramento, CA

Open 7 Days a Week
Mon-Sat 9:30 AM to 8:30 PM
Sun 10:00 AM to 7:00 PM

حمل و نقل به تمام
شهرهای بی‌اریا